

**21.10.2022**

**Група № 25**

**Урок № 3**

**Тема уроку:** «Багатозначність символічних образів. Камінний хрест – уособлення долі людини. Ідея нерозривної єдності Івана Дідуха з рідною землею. Останній танець Івана Дідуха перед від'їздом із села як символ трагізму прощання з рідною землею»

**Мета уроку:** охарактеризувати образи головних героїв та багатозначність символічних образів (хреста, горба, прізвища головного героя). Виховувати почуття патріотизму, терпіння, терпимості і співчуття. Вселяти в юні душі віру у краще майбутнє держави, прагнення до самовдосконалення. Розвивати вміння характеризувати образи в творі. Вдосконалювати навички спостереження над текстом, висловлення своєї думки про прочитане.

**Матеріали до уроку:**

**1.** Опрацюйте ст. **176-177** у базовому підручнику: *Українська література (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2018. – 256 с.*

**2. Законспектуйте в робочому зошиті (основне):**

### **Багатозначність символічних образів**

**Символічні образи:** горб (символ виснажливої селянської праці; тяжкої долі селянина; безталанності на батьківщині); п'яний танець Івана й Катерини (символ смерті, прощання-смерті з рідною землею); камінний хрест на глиняному горбі (пам'ятник родині Дідуха, усім емігрантам; символ терпіння й титанічної марної праці; символ могили для людини, заживо похованої тяжким життям; символ страдницької долі народу-трудівника); тужлива пісня про осіннє листя (символ туги, жалю, нещасливої долі); прізвище Дідух (символ духа (дід+ дух), символ снопа жита-життя на Різдво, символ українського народу, основа життя, родоначальник сім'ї).

Образ хреста символізує страдницьку долю селянина, який усе життя гірко працював і однаково змушений покидати свою нивку, бо вона не спроможна його прогодувати.

Усі думки Івана навколо горба: так він зрісся з ним, що готовий, якби це можливо, і його повезти за океан. Тому й прохає сусідів, щоб не минали його горба, у святу неділю покропили хрест.

### **Художні засоби виразності в новелі**

Невигадана правда про селянську недолю передається за допомогою конкретних подробиць (скажімо, ті сині жили, які випиналися на обличчі та руці Івана, коли разом з конем витягували воза на горб; ота напруга, коли мішком виносили гній на нивку), щира повінь ліризму, яка переливається в прощальному слові героя, уривчаста, «нервова», динамічно-експресивна фраза – ці та й інші художні прийоми забезпечують глибину соціально-психологічного аналізу, зближують твір з тими явищами європейської прози, які дослідники відносять до експресіонізму як одного з літературних напрямів нашого сторіччя. Лірично-драматична напруга в розвитку сюжету, «живцем перенесений мужичий спосіб бесідування», «розкопки» в збентеженій, роз'ятреній сум'яттями душі людини – це ті добрі якості твору, над якими час не має влади.

**Художні засоби виразності:** епітет, символ, порівняння, синекдоха («ціла хата заридала»), метафора; художня деталь («Він двома-трьома штрихами незвичайно яскраво зображує нам цілі драми» (Леся Українка)); діалектизм; монолог; позасюжетні елементи (пісня про осіннє листя як психологічний прийом для підсилення трагізму ситуації).

У цьому творі, як і в інших, присутня така особливість, як місцева діалектична мова. Це трохи ускладнює читання і розуміння тексту для тих, хто «не з місцевих».

### **Словник діалектних слів**

<b>Патороч</b> – клопіт.	<b>Банно</b> – журно, сумно.
<b>Краки</b> – ноги (з болг.).	<b>Туск</b> – смуток, туга.
<b>Тручеє</b> – швидко збігає, стікає.	<b>Стодола</b> – клуня.
<b>Сновавка</b> – прялка для прядіння пряжі.	<b>Данцювати</b> – танцювати.

Писати коротко і сильно вдається далеко не кожному письменникові. Як знайти те єдино точне слово, за яким криється ціла картина людського життя, стан душі, горе і мука?

Василь Стефаник умів дошукуватися таких висловів, і називаються вони в теорії літератури художньою деталлю.

**Художня деталь** – така виразна подробиця або штрих, яка особливо збуджує думку, часто викликає в уяві цілу картину, робить зображення дуже відчутним і яскравим. (Записати в зошити).

Стефаник – майстер художньої деталі. У «Камінному хресті» ми цей засіб зустрічаємо часто. Справді вражаюча, коротка словесна деталь здатна сказати все, що почував автор і його герой. Знайдемо в тексті описи. (Іван – «ходив схилений, як би два залізні краки тягали його тулуб до ніг», «потряс сивим волоссям, як гривою, кованою зі сталевих ниток»)

А тепер звернімось до проблемного запитання. У чому ж суть художньої деталі в «Камінному хресті»? (За допомогою художньої деталі автор показав картини життя убогої селянської родини, допоміг нам уявити нещасних людей-емігрантів, відтворив страждання душі Івана Дідуха, показав його жертвою умов).

### **3. Виконайте наступні завдання:**

6. Іван Дідух любив їсти...  
А) біля столу;                    Б) на лаві;                    В) на возі;                    Г) у полі.
7. Іван запросив газдів до своєї хати, бо  
А) від'їджав з родиною до Канади;                    Б) зібрав гарний урожай;  
В) справляв весілля;                    Г) зустрічав гостей Канади.
8. Деякі селяни радили Іванові Дідухові не дуже хвилюватися за цим краєм, бо...  
А) заможні газди не сумують;  
Б) там буде краще;  
В) ця земля не годна стільки людей прогодувати;  
Г) заможним повернеться з Канади.
9. Іван Дідух поклав собі на своєму горбі хрест камінний, щоб...  
А) земля належала йому;                    Б) пам'ять по собі залишити;  
В) оберігав село;                            Г) був дороговказом подорожнім
10. Перед від'їздом Іван звернувся до громади з проханням, щоб...  
А) не минали його горба, коли святять поле;                    Б) не забувають його родину;  
В) листи писали;                            Г) горба забрала громада
11. Газда Іван для себе й дружини замовив музику словами:  
А) - Гопака мені грай, по-панськи...;                    Б) - Польки мені грай, по-панськи...;  
В) - Коломийки мені грай, по-панськи...;                    Г) - Вальса мені грай, по-панськи...
12. Коли покидали село, Іван Дідух показував старій хрест зі словами:  
А) - Там є вибито і твоє намено...є і моє, і твоє...;  
Б) - На новому місці заживемо краще...;  
В) - Не хвилюйся, повернемося на цю землю...;  
Г) - Не журися, хоч дітям буде щастя...
13. Дослідження сенсу страждання, відчуття болю, які спонукають людину до пізнання суті свого існування - це у творі В. Стефаника «Камінний хрест» ознаки...  
А) реалістичного письма;                    Б) символістського письма;  
В) експресіоністичного письма;                    Г) сентименталізму
14. «Страшно сильно пишете Ви. Так, якби витесували потужною рукою пам'ятник свого народу...», - писала про В. Стефаника...  
А) Ольга Кобилянська;  
Б) Марко Вовчок;  
В) Леся Українка;  
Г) Ліна Костенко.
15. Василь Стефаник найчастіше писав у жанрі  
А) соціально-психологічного роману;                    Б) оповідання;

В) послання;

Г) психологічної новели.

16. Камінний хрест, горб, прізвище Дідух – це у творі ...

А) образи-символи;

Б) художні засоби;

В) зорові образи;

Г) слухові образи.

17. У творі «Камінний хрест» Василь Стефаник описує еміграцію українців...

А) у 20-х роках XVIII ст..;

Б) у роки Другої світової

війни;

В) після Першої світової війни;

Г) наприкінці XIX - початку

XX ст.

18. «Не давайте мені нічого, бо я бачу, що Україна московська. А з мене ви

вже москаля не зробите!» - заявив В.Стефаник...

А) товаришеві-однокурснику;

Б) друзям-літераторам;

В) радянському консулові у Львові;

Г) австро-угорському уряду.

19. Установіть відповідність:

ХУДОЖНІЙ ЗАСІБ  
ПРИКЛАД

- |                   |   |
|-------------------|---|
| 1. Метонімія      | А. Як би хмара плачу, що нависла над селом, прірвалася, як би |
| 2. Персоніфікація | горе людське дунайську загату розірвало - такий був плач.     |
| 3. Порівняння     | Б. Спросив Іван ціле село.                                    |
| 4. Гіпербола      | В. Одна сльоза покотилася по лиці, як перла по скалі          |
|                   | Г. «Ви знаєте, що я на своїм горбі хресток камінний поклав    |
|                   | Д. Блимає той камінь мертвим блисками... і кам'яними          |
|                   | очима своїми глядить на живу воду і сумує.                    |

20. Установіть відповідність між образами-символами та тим, що вони уособлюють:

- |   |                      |
|---|----------------------|
| 1. пам'ятник усім емігрантам  | А. горб              |
| 2. розпач від прощання з рідним краєм   | Б. Камінний хрест    |
| 3. протистояння людини і життєвих випробувань, дружиною, які випадають на її долю | В. останній танець з |
| 4. розірваний зв'язок між поколіннями і з навколишнім світом                      | Г. ворота            |
|   | Д. прізвище Дідух    |

**Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту**

**ledishade@ukr.net**.

**У темі листа вкажіть ваше прізвище, предмет, номер групи та № уроку.**



**21.10.2022**

**Група № 25**

**Урок № 4**

**Тема уроку:** «Життя і творчість Володимира Винниченка»

**Мета уроку:** ознайомити здобувачів освіти з життям і творчістю В. Винниченка; розвивати навички самостійної роботи з джерелами інформації, вибору головного, розповіді від першої особи, сприйняття на слух, узагальнення; виховувати почуття патріотизму, поваги до особистості письменника.

**Матеріали до уроку:**

**1. Опрацюйте ст. 179-191 у базовому підручнику:** Українська література (рівень стандарту): підручник для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 256 с.

**2. Перегляньте відео до уроку на YouTube:**

[https://www.youtube.com/watch?v=owyIqlODiRU&ab\\_channel=UATVChannel](https://www.youtube.com/watch?v=owyIqlODiRU&ab_channel=UATVChannel)

**3. Законспектуйте матеріал до уроку в робочому зошиті (ОСНОВНЕ):**

Дата	Подія
26 липня 1880	Володимир Винниченко народився, в місті Єлисаветграді Херсонської губернії в робітничо-селянській родині. У народній школі Володимир звернув на себе увагу своїми здібностями, і через те, вчителька переконала батьків, щоб продовжили освіту дитини. Незважаючи на тяжке матеріальне становище родини, по закінченні школи Володимира віддано до Єлисаветградської гімназії.
1901	Він вступив на юридичний факультет Київського університету і того ж року створив таємну студентську революційну організацію, яка звалась «Студентською громадою».
1902	Вступив до Революційної української партії (РУП), яка з 1905 року стала називатися Українською соціал-демократичною робітничою партією (УСДРП)

	Був заарештований, виключений з університету й ув'язнений до одночної камери Лук'янівської в'язниці в Києві, звідки йому згодом вдалося втекти. Незабаром новий арешт, дисциплінарний батальон. Але він знову втік і нелегально відбув у еміграцію. Ризикуючи життям, не раз переходив кордон, беручи участь у переправці революційної літератури в Росію. Після чергового арешту й ув'язнення із загрозою довічної каторги Винниченку, за допомогою товаришів, вдалося вирватися з рук царської охоронки. Не ризикуючи далі, він емігрував.
1903	
1906	Збірка оповідань „Краса і сила“
1907	Знов був заарештований у Києві. Через вісім місяців сидіння Винниченка випущено “на поруки”. Довідавшись про те, що має бути засуджений за свою політичну діяльність на каторгу, Винниченко ще раз емігрував
1910	Париж, Німеччина, Петербург. Поява “Чесноти з собою” в російському перекладі; Київ, Кавказ, Полтавщина (Кононівка).
1911	Переїзд до Москви через небезпеку життя на Україні. Александринський театр у Петрограді прийняв п'єсу “Брехня” (в перекладі “Ложь”). Нелегальна подорож на Україну.
1917	Революція застає Винниченка в Москві. Переїзд на Україну. Участь у Центральній Раді. Подорож до Петрограду на переговори з російським тимчасовим урядом. Перший уряд Української Центральної Ради — генеральний секретаріят. Винниченко — голова генерального секретаріату і генеральний секретар внутрішніх справ.
Серпень 1918	Винниченко очолив опозиційний до гетьманського режиму Павла Скоропадського Український національний союз, рішуче наполягав на відновленні УНР, створенні її найвищого органу — Директорії, головою якої став у листопаді 1918 р. Незабаром

	<p>через суперечності із Симоном Петлюрою Винниченко пішов у відставку та виїхав за кордон. За два місяці до еміграції він записав у «Щоденнику»: «Нехай український обиватель говорить і думає, що йому хочеться, я їду за кордон, обтрушуя з себе всякий порох політики, обгороджуюсь книжками й поринаю в своє справжнє, єдине діло — літературу... Тут у соціалістичній совєтській Росії я ховаю свою 18-літню соціалістичну політичну діяльність. Я їду, як письменник, а як політик я всією душою хочу померти»</p>
Березень 1917 р. — Грудень 1919	Написав тритомну мемуарно-публіцистичну працю «Відродження нації»
Наприкінці 1919	Він вийшов із УСДРП і організував у Відні Закордонну групу українських комуністів, створив її друкований орган — газету «Нова доба», в якій опублікував свій лист-маніфест «До класово несвідомої української інтелігенції», сповістивши про перехід на позиції комунізму.
Вересень 1921	Очолив новостворений комітет допомоги українському студентству в Берліні.
з 1925	<p>В еміграції Винниченко активно береться до літературної роботи. Його п'єси «Брехня», «Чорна Пантера і Білий Медвідь», «Закон», «Гріх» перекладаються на німецьку мову і з'являються в театрах Німеччини та інших європейських країн. Друкаються і перекладаються його романи «Чесність з собою», «Записки Кирпатого Мефістофеля».... Не забувають про Винниченка і в Україні.</p> <p>Київський державний драматичний театр імені Івана Франка здійснюю постановку п'єси «Над». Проблеми сценічного втілення п'єс обговорювали з драматургом Костянтин Станіславський і Володимир Немирович-Данченко, Микола Садовський і Гнат Юра. Лесь Курбас у своєму «Молодому театрі» поставив «Чорну Пантеру і Білого Медведя» за участю режисера-</p>

	постановника Гната Юри.
	Володимир Винниченко — письменник світового рівня. В роки радянської влади його було викреслено з української літератури. Однак нині важливим є берегти його заповіт: « <i>Стійте всіма силами за Україну...</i> »
6 березня 1951	Помер Володимир Винниченко, похований у французькому місті Мужен. Впродовж останніх 25 років свого життя Винниченко прожив у французькому містечку Мужен, біля Канн, у власному невеликому будинку, де займався літературною творчістю і живописом. Понад 20 його полотен зберігаються в Інституті літератури ім. Т. Шевченка НАН України.

### ОСНОВНІ ТВОРИ:

Збірка "Краса і сила", романи "Заповіт батьків" "Записки кирпатого Мефістофеля", "Слово за тобою, Сталіне" перший український науково-фантастичний утопічний роман "Сонячна машина", драми "Великий молох", "Чорна Пантера і Білий Ведмідь", "Брехня", "Між двох сил", "Гріх".

#### 4. Дайте відповіді на запитання:

1. Коли відбувся літературний дебют В. Винниченка?
2. Коли п'єси В. Винниченка з'явилися в репертуарі театрів?
3. Назвіть основні ознаки творчості В. Винниченка
4. Представником якої стилевої течії вважається В. Винниченко? Назвіть її характерні ознаки
5. У чому полягає новаторство "малої" прози В. Винниченка?

#### 5. Прочитайте новелу «МОМЕНТ» В. Винниченка.

**Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту**

**[ledishade@ukr.net](mailto:ledishade@ukr.net) .**

**У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.**